

บทคัดย่อ

หลักความพอสมควรแก่เหตุเป็นหลักกฎหมายทั่วไปในระดับรัฐธรรมนูญที่มีบ่อเกิดจากหลักนิติรัฐ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยกำหนดให้องค์กรของรัฐใช้อำนาจรัฐที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้เหมาะสมกับสภาพข้อเท็จจริง การใช้อำนาจรัฐทั้งอำนาจทางนิติบัญญัติและอำนาจกระทำการทางปกครองจึงต้องไม่ก่อให้เกิดภาวะหรือผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินกว่าความจำเป็น ดังนั้น ในการพิจารณาว่า องค์กรของรัฐใช้อำนาจเกินกว่าความจำเป็นหรือไม่ จึงต้องนำสาระสำคัญของหลักความพอสมควรแก่เหตุมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ทั้งการใช้อำนาจในการตรากฎหมายและการใช้อำนาจกระทำการทางปกครอง รวมถึงการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการตรากฎหมายและการใช้อำนาจกระทำการทางปกครอง ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าว ได้แก่ หลักความสัมฤทธิ์ผล หลักความจำเป็น และหลักความพอสมควรแก่เหตุในความหมายอย่างแคบ

หลักความสัมฤทธิ์ผล กำหนดว่า มาตรการที่องค์กรของรัฐนำมาใช้บังคับจะต้องเป็นมาตรการที่ทำให้วัตถุประสงค์ของรัฐในการใช้บังคับมาตรการดังกล่าวบรรลุผลได้ ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายจะชอบด้วยหลักความสัมฤทธิ์ผลต่อเมื่อเป็นมาตรการที่สามารถทำให้วัตถุประสงค์ขององค์กรนิติบัญญัติบรรลุผล ส่วนมาตรการทางปกครองจะชอบด้วยหลักความสัมฤทธิ์ผลต่อเมื่อเป็นมาตรการที่ทำให้วัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรฝ่ายปกครองกระทำการทางปกครองและวัตถุประสงค์ขององค์กรฝ่ายปกครองเกิดผลสำเร็จ

หลักความจำเป็น กำหนดว่า มาตรการของรัฐอันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น จะต้องเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือสร้างภาระให้แก่บุคคลน้อยที่สุด ดังนั้น หากมีมาตรการที่ทำให้วัตถุประสงค์ของรัฐเกิดผลสัมฤทธิ์มากกว่าหนึ่งมาตรการ และมาตรการเหล่านั้นมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมากน้อยแตกต่างกัน องค์กรของรัฐต้องเลือกใช้บังคับมาตรการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพน้อยที่สุด

หลักความพอสมควรแก่เหตุในความหมายอย่างแคบ เป็นหลักซึ่งกำหนดให้องค์กรของรัฐที่จะใช้มาตรการใด ๆ อันอาจเกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับจากการบังคับใช้มาตรการนั้นกับความเสียหายหรือภาระที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล ว่าประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับนั้นมีน้ำหนักมากกว่าความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลหรือไม่ หากมาตรการดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลมากกว่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะแล้ว แม้ว่ามาตรการนั้นจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการและก่อให้เกิด

ความเสียหายแก่บุคคลน้อยที่สุด แต่องค์กรของรัฐย่อมไม่สามารถใช้บังคับมาตรการดังกล่าวได้ เพราะเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดผลร้ายมากกว่าผลดี

ในการตรากฎหมายและการตรากฎหมายลำดับรองให้สอดคล้องกับหลักความพอสมควรแก่เหตุ องค์กรที่เกี่ยวข้องจึงต้องนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณายกร่างและพิจารณาอนุมัติกฎหมายและกฎหมายลำดับรอง ซึ่งองค์กรที่เกี่ยวข้องควรศึกษาผลกระทบของมาตรการตามร่างกฎหมายและร่างกฎหมายลำดับรองต่อสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสังคม และศึกษาถึงความเป็นไปได้ของมาตรการตามร่างกฎหมายและร่างกฎหมายลำดับรองว่าจะทำให้วัตถุประสงค์ของรัฐบรรลุผลหรือไม่ เนื่องจากผลกระทบต่อบุคคลและความสัมฤทธิ์ผลของมาตรการตามร่างกฎหมายและร่างกฎหมายลำดับรองนั้นจะเป็นเงื่อนไขในการวินิจฉัยว่าร่างกฎหมายและร่างกฎหมายลำดับรองฉบับนั้นขัดหรือแย้งต่อหลักเกณฑ์ของหลักความพอสมควรแก่เหตุหรือไม่

สำหรับการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยหลักความพอสมควรแก่เหตุของกฎหมายและการกระทำทางปกครอง องค์กรตุลาการจะต้องนำหลักเกณฑ์ของหลักความพอสมควรแก่เหตุมาใช้ในการวินิจฉัยคดีดังกล่าว โดยการนำข้อเท็จจริงมาปรับเข้ากับหลักเกณฑ์แต่ละประการของหลักความพอสมควรเหตุและให้เหตุผลในทางกฎหมายว่ากรณีของข้อเท็จจริงในคดีนั้นสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาแนวคำวินิจฉัยขององค์กรตุลาการ ปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญยังไม่ได้นำหลักความพอสมควรแก่เหตุมาปรับใช้ในการวินิจฉัยประเด็นแห่งคดีเกี่ยวกับการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย และยังไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหลักความพอสมควรแก่เหตุอย่างเป็นระบบ จึงมีข้อเสนอแนะว่าศาลรัฐธรรมนูญควรนำหลักเกณฑ์ของหลักความพอสมควรแก่เหตุดังกล่าวมาใช้ในการวินิจฉัยคดีที่มีประเด็นต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็นหรือไม่ ในส่วนของศาลปกครองนั้น ศาลปกครองได้นำหลักเกณฑ์ของหลักความพอสมควรแก่เหตุมาใช้ในการวินิจฉัยคดีแล้ว แต่ยังมีบางกรณีที่ศาลกำหนดสาระสำคัญของหลักเกณฑ์ของหลักความพอสมควรแก่เหตุแตกต่างออกไปจากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะต้องพิจารณาต่อไปว่าศาลจะพัฒนาสาระสำคัญดังกล่าวเป็นบรรทัดฐานต่อไปหรือไม่

Abstract

The principle of proportionality is the general principle of law in the constitutional level originated from the rule of law. So its objectives is to protect the rights and freedom of individuals by requiring the public authorities to exercise the state power that results in the limitation of individuals' rights and freedom to suit with the state of facts. Exercising both legislative power and administrative power must not cause the burden or effect against the individual's rights and freedom beyond the scope of their authorities. In consideration of whether or not the Government units to exercise their power beyond their authorities the essence of the principle of proportionality must be taken both for the exercise of power in the legislation and administration as well as the control of the constitutional legitimacy for the legislative and administrative power. Such criteria are the principles of suitability, necessity and proportionality in the narrow sense.

The principle of suitability requires that the measures taken by the public authorities for the enforcement must be that the achieve the State objectives in enforcing such measures. So, the legal measures shall be lawful for the principle of suitability when such measures can cause the legislative organ to be achieved while the administrative measures shall be so when they cause the intendment of law that lends the power to the administrative authorities to do so and their objectives are successful.

The principle of necessity provides that the State measures effecting the individuals' rights and freedom must cause the least damage or burden against those individuals. If, therefore, there are more than one measure that cause the State's objectives to be successful and such measures are effecting against the individual's rights and freedom, more or less, the measures that cause the least effect against the individuals' rights and freedom must be taken for the enforcement.

The principle of proportionality in the narrow sense provides that the public authorities who shall exercise any measures that would have caused the serious effects against the individuals' rights and freedom must weight between the public interest obtained from such enforcement and the damage or burdens to be occurred against

those individuals on whether or not such public interest gains more weight than the damage to be occurred. If such measures can cause more damage against those individuals than the public interest to be obtained, although such measures shall cause the required objectives to be achieved and cause the least damage against the individuals the public authorities should not have such measures enforced because they can cause more negative consequences than positive consequences.

In enacting the laws and the subordinate legislation to be in conformance with the principle of proportionality, the concerned public authorities must use such measures in considering the bills drafting and the approval of bills and subordinate legislation. Such concerned units should study the consequences of such measures based on the bills and subordinate legislation against the rights and freedom and the interest of many groups in the society and to study the feasibility of such measures based on the bills and subordinate legislation on whether or not such Government objectives shall be achieved, since the effects against individuals and the achievement of measures based on the bills and subordinate legislation shall be the condition in making the adjudication that such bills and legislation would be in dispute or contradiction against the principle of proportionality criteria or not.

For the proportionality principle and the administrative act control and inspection, the judicature must take the criteria of the proportionality principle into the consideration for the said adjudication by adapting the facts to each criteria of the proportionality principle and gives the ratio decided on whether or not the facts in that case are conformed to the said criteria. The study based on the judicature's adjudication guidelines appeared that the proportionality principle had not been adapted by the constitutional court for the adjudication in the case relating to the control of the constitutional legitimacy and the criteria relating to the proportionality principle had not been established systematically. The recommendation is therefore proposed that the constitutional court should have the proportionality principle criteria adapted for the adjudication of the issue to be considered on whether or not the statutory provision shall limit the individuals' rights and freedom. In part of the Administrative Court, the proportionality principle criteria have been adapted for the adjudication by it, but in some cases the court has provided the essence of proportionality principle differently from the aforementioned criteria and that the consideration must be made on whether or not such essence would be made the standard.